

Волкова Валерия Валерьевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и банковского дела

valeriya.volkova.donetsk@yandex.ua

Волкова Неля Ивановна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и банковского дела

e-mail: Volkova.nelia@mail.ru

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

ул. Пушкина, 15/30, г. Полтава, 36011, Украина

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kuzheliev Mykhailo Olexandrovich, Doktor of Science (Economics), Professor, Director of Educational and Scientific Institute of Finance and Banking

University of the State Fiscal Service of Ukraine

31, Universitetska street, Irpin, 08201, Ukraine

e-mail: m-kristo@yandex.ua

Volkova Valeriia Valeryevna, Candidate of Economic Sciences, associate professor of finance and banking

valeriya.volkova.donetsk@yandex.ua

Volkova Nelia Ivanovna, Candidate of Economic Sciences, associate professor of finance and banking

e-mail: Volkova.nelia@mail.ru

Poltava national technical university of Yury Kondratyuk

Pushkin St., 15/30, Poltava, 36011, Ukraine

УДК 339. 187 (477)

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ТА ЛІЗИНГОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Леваєва Л.Ю.,
Кучеренко С.Ю.,
Кучеренко М.А.

Предметом дослідження є фінансові відносини, що виникають у процесі здійснення фінансових операцій, що здійснюються фінансовими та лізинговими компаніями.

Метою роботи є оцінка сучасного стану діяльності фінансових та лізингових компаній в Україні, тенденції їх розвитку, причин та наслідків макроекономічних диспропорцій.

Методологічною основою статті стали загальнонаукові методи пізнання, концептуальні положення сучасних економічних теорій.

Результати роботи. Досліджено діяльність фінансових та лізингових компаній в Україні, як учасника фінансового ринку, визначено перспективи і тенденції подальшого розвитку.

Висновки. В даний час спостерігається відновлення розвитку національного ринку фінансових та лізингових компаній, однак такий розвиток не є динамічним, що пов'язано з низьким рівнем захисту прав споживачів фінансових послуг, тісною взаємопов'язаністю банківської та страхової галузей, недосконалим та неналежним державним регулюванням, низькою платоспроможністю населення.

Враховуючи проведений аналіз та виявлені тенденції, за умови стабілізації економічної ситуації подальший розвиток ринку лізингових послуг в Україні цілком можливий.

Ключові слова: фінансовий ринок, фінансові компанії, лізингові компанії, факторинг, лізинг, фінансовий лізинг, фінансові послуги, юридичні особи.

АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВЫХ И ЛИЗИНГОВЫХ КОМПАНИЙ В УКРАИНЕ

Леваева Л.Ю.,
Кучеренко С.Ю.,
Кучеренко Н.А.

Предметом исследования являются финансовые отношения, возникающие в процессе осуществления финансовых операций, осуществляемых финансовыми и лизинговыми компаниями.

Целью работы является оценка современного состояния деятельности финансовых и лизинговых компаний в Украине, тенденции их развития, причин и последствий макроекономических диспропорций.

Методологической основой статьи стали общенаучные методы познания, концептуальные положения современных экономических теорий.

Результаты работы. Исследована деятельность финансовых и лизинговых компаний в Украине, как участников рынка, определены перспективы и тенденции их дальнейшего развития.

Выводы. В настоящее время наблюдается восстановление развития национального рынка финансовых и лизинговых компаний, однако такое развитие не является динамическим, что связано с низким уровнем защиты прав потребителей финансовых услуг, тесной взаимосвязанностью банковской и страховой отраслей, несовершенным и ненадлежащим государственным регулированием, низкой платежеспособностью населения.

Учитывая проведенный анализ и исследование тенденции, при условии стабилизации экономической ситуации дальнейшее развитие рынка лизинговых услуг в Украине вполне возможно.

Ключевые слова: финансовый рынок, финансовые компании, лизинговые компании, факторинг, лизинг, финансовый лизинг, финансовые услуги, юридические лица.

ANALYSIS OF FINANCIAL AND LEASING ACTIVITY OF COMPANIES IN UKRAINE

Levaieva L.Yu.,
Kucherenko S.Yu.,
Kucherenko M.A.

The subject of research is the financial relations arising in the process of financial transactions which carried out by financial and leasing companies.

The purpose of research is to assess the current state of financial and leasing activity of companies in Ukraine, their development trends, causes and consequences of macroeconomic imbalances.

Methodology work is the general scientific methods of cognition, conceptual principles of modern economic theories.

The results of the work. The financial and leasing activity of companies in Ukraine, as a financial market participant, is studied, prospects and trends for future development are determined.

Conclusions. Today, there is recovery of the national market and financial leasing companies, but such a development is not dynamic, due to the low level of protection of consumers of financial services, the close interconnectedness of the banking and insurance industries, imperfect and inadequate government regulation, low solvency of the population.

Given the analysis and revealed tendencies show that provided economic stabilize further development of the leasing services market in Ukraine is quite possible.

Key words: financial market, finance companies, leasing companies, factoring, leasing, financial leasing, financial services, legal entities.

Актуальність. У промислово розвинутих країнах інтенсивний розвиток фінансових компаній в останні десятиліття пов'язаний з потребами товаровиробників у швидкому просуванні своєї продукції до споживача в періоди економічних спадів та зниження купівельної спроможності населення. Це насамперед стосується автомобільної промисловості, виробництва електропобутових товарів та інших предметів тривалого користування.

В своїй діяльності багато суб'єктів підприємництва в Україні зустрічаються з проблемами недостатності капіталів, все більших ризиків банківського кредитування, високою дебіторською заборгованістю, зростанням неплатежів, вказівок іноземних клієнтів щодо купівлі товарів по відкритим рахункам. Справитися з цими труднощами можливо звернувшись до одного із самих перспективних видів фінансово-банківських операцій, яка найбільш пристосована до сучасних процесів розвитку економіки і носить назву факторингу.

Лізинг відіграє роль важливого фінансового інструмента у ринковій економіці. Через лізингові операції створюються умови для розширення та оновлення основних виробничих засобів, необхідних для здійснення діяльності без значних одноразових витрат. Лізинг позитивно впливає на зниження втрат підприємств, пов'язаних з моральним старінням засобів виробництва. Для підприємств, які через брак обігових коштів та високий податковий тягар змушені фінансувати лише свої поточні витрати, лізинг виступає ефективною формою інвестицій.

Також, зважаючи на те, що фінансування економічного розвитку в умовах ринкових відносин неможливе без використання сучасних форм та інструментів розрахунково платіжних взаємозв'язків, аналіз перспектив розвитку фінансових та лізингових компаній в Україні надзвичайно актуальний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розкриття питань функціонування та розвитку фінансово-кредитних установ України зробили такі вітчизняні вчені-економісти, як В. Базилевич, Ф. Бутинець, О. Василик, О. Васюренко, Ю. Власенкова, В. Зимовець, С. Зубик, В. Корнєєв, М. Крупка, І. Лютий, С. Львович, В. Опарін, М. Савлук, В. Федоров, С. Черкасова, В. Шелудько, І. Школьнікова.

Діяльність фінансових компаній та лізингодавців в Україні залишається недостатньо законодавчо врегульованою, про що свідчить невелика кількість цих компаній та складність у провадженні такого виду бізнесу.

Проте діяльність фінансових та лізингових компаній в Україні відносно нова, є маловивченою і потребує подальшого дослідження.

Мета статті – дослідити та проаналізувати діяльність фінансових та лізингових компаній в Україні з метою виявлення тенденцій та перспектив його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу.

Фінансові компанії – небанківські інститути кредитної системи, що спеціалізуються на кредитуванні продажу споживчих товарів з відстрочкою платежу. Можуть бути створені як самостійні юридичної особи на акціонерних пайових задах або як окремі структурні підрозділи, філії, дочірні підприємства банків і страхових компаній. Крім того, фінансові компанії можуть створюватись промисловими фірмами – виробниками споживчих товарів. Фінансові компанії спеціалізуються на кредитуванні продажу споживчих товарів на виплату, а також надають комерційні кредити (близько 80% усіх активів). Джерелом грошових ресурсів компаній є власні короткострокові зобов'язання, які розміщуються на ринку, а також кредити комерційних банків [1].

Основною функцією фінансових компаній є надання кредитів покупцям споживчих товарів шляхом придбання у торговельних фірм боргових зобов'язань, якими були оформлені відповідні продажі. При цьому діє наступна схема операцій (рис. 1).

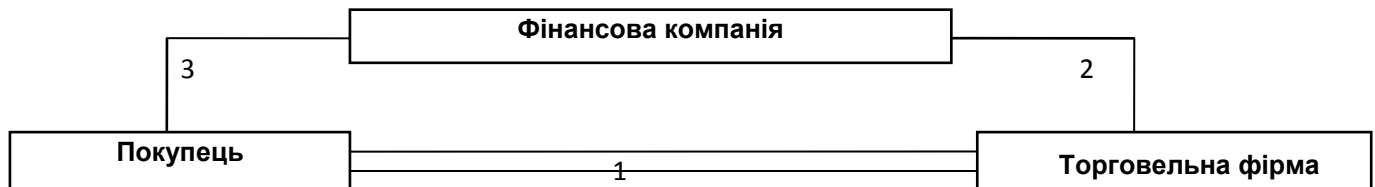

Рисунок 1. Організація операцій фінансових компаній з надання споживчого кредиту

У процесі придбання товару покупцем, як правило, спочатку сплачується частина його вартості (в межах 20%), а решта суми оформляється в кредит (1). Після цього фінансова компанія на основі попередньо укладеного з торговою фірмою договору та представлених нею документів про продаж в кредит направляє продавцю обумовлену суму, що дорівнює ціні товару за мінусом оплаченої частини (2).

Покупець, що придбав товар, погашає свою заборгованість перед фінансовою компанією протягом обумовленого договором строку (1-4 роки) щомісячними внесками з виплатою відповідних процентів (3). При цьому фінансова компанія може виставити ряд тратт на покупця, який повинен їх акцептувати [2].

Процент за такого роду кредитами, як правило, вищий, ніж процент за звичайними позиками комерційних банків, виданими на аналогічні строки, – від 10 до 30%, що пов'язано з більшим рівнем ризику непогашення кредиту.

Фінансові компанії можуть надавати позики торговельним фірмам під заставу боргових зобов'язань покупців або кредитувати безпосередньо самих покупців. У деяких випадках фінансові компанії здійснюють також лізингові і факторингові операції.

В США розвиток таких крупних фінансових компаній, як «Дженерал Моторз Аксептанс Корпорейшн», «Форд Мотор Кредит», «Ай-Бі-Ем Кредит» та деяких інших призвів до поступового відвоювання ними у банків значної частини ринку позичкових капіталів. Почавши з видачі споживчих кредитів, вони поступово поширили свою діяльність на кредитування корпорацій, іпотечні послуги і навіть деякі види страхування.

У світовій економіці лізинг займає друге місце за обсягами інвестицій після банківського кредитування. Це один із прогресивних методів матеріально-технічного забезпечення виробництва. Лізинг уможливорює використання новітньої техніки й передових технологій, оновлення, модернізацію обладнання для підвищення власної ефективності та конкурентоспроможності. Він є дієвим способом реалізації продукції підприємств-виробників активів, які можуть передаватися в лізинг. Його чисельні переваги, на відміну від традиційного банківського фінансування, спрямовані на вирішення проблем нестачі капіталу та проблем ліквідності, з якими часто стикаються й українські підприємства [3].

Завдяки лізингу в економіці в цілому можуть відбуватися позитивні зміни на шляху не лише застосування нової більш ефективної техніки, а й на шляху розвитку її виробництва. Але через низку невирішених проблем лізинг не займає належного місця у вітчизняній економіці. Такий стан лізингових відносин є одним із гальмівних моментів розвитку виробництва в Україні, і тому саме іноземні компанії все більше його використовують. Стає очевидним, що механізм лізингу має бути спрямований на вирішення проблем розвитку лізингу в Україні саме для українських лізингодавців-інвесторів, і в першу чергу – для виробників «лізингової продукції» [4].

За даним Нацфінпослуг [5] станом на 31 грудня 2015 р. у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось: 571 фінансові компанії та 268 юридичних осіб (лізингодавців).

Таблиця 1. Основні показники діяльності фінансових та лізингових компаній в Україні

Показник	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Темп приросту, %	
					2015 / 2012	2015 / 2014
Фінансові компанії						
Кількість зареєстрованих фінансових компаній	312	377	415	571	83,0	37,6
Активи фінансових компаній, (млн. грн.)	36402,5	39781,2	51264,8	71120,0	95,4	38,7
Власний капітал, (млн. грн.)	19513,9	17943,5	15213,4	20196,1	3,5	32,8
Обсяг наданих фінансових послуг фінансовими компаніями, (млн. грн.)	41031,8	42342,9	54154,8	68282,3	66,4	26,1
Юридичні особи (лізингодавці)						
Кількість зареєстрованих установ	243	254	267	268	10,3	0,4
Вартість діючих договорів фінансового лізингу, (млн.грн.)	41528,8	67099,5	58304,1	26109,9	-37,1	-55,2
Кількість діючих договорів фінансового лізингу, (од.)	22010	25052	27348	22148	0,6	-19,0
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, (млн. грн.)	14708,8	31536,6	7181,0	6241,4	-57,6	-13,1
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, (од.)	10826	11051	8940	4098	-62,2	-54,2

За даними Нацфінпослуг [5].

Станом на 31 грудня 2015 року в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 571 фінансові компанії, що на 156 установ (37,6%) більше порівняно з відповідною датою 2014 року (415 фінансових компаній).

Узагальнені дані щодо обсягу фінансових послуг, наданих фінансовими компаніями за 2012 – 2015 рр., наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Обсяги та види фінансових послуг, наданих фінансовими компаніями, крім послуг з управління ФФБ та ФОН, млн. грн.

Вид фінансової послуги	2012	2013	2014	2015	Темпи приросту (2015 / 2012)	
					+, -	%
Надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів	2440,5	4462,4	3540,3	5521,4	3080,9	126,2
Надання позик	1152,4	2555,7	3444,2	1849,3	696,9	60,5
Надання порук (поручительств)	39,1	211,2	52,0	88,3	49,2	125,8
Фінансовий лізинг (вартість укладених договорів фінансового лізингу)	1,7	16,5	257,4	20,2	18,5	1088,2
Надання гарантій	739,9	327,8	409,7	138,5	-601,4	-81,3
Факторинг	11702,9	10039,5	23525,7	16555,9	4853	41,5
Залучення фінансових активів юридичних осіб із зобов'язанням щодо наступного їх повернення	Н.д.	247,7	644,9	1649,3	-	-
Операції з обміну валют	11053,5	7605,2	694,4	449,3	-10604,2	-95,9
Операції з переказу грошових коштів	10307,1	11127,0	12703,8	31594,7	21287,6	206,5
Адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах	266,6	622,2	422,5	678,3	411,7	154,4

За даними Нацфінпослуг [5].

З таблиці 2 видно, що за 2015 рік відбулося збільшення активів фінансових компаній на 38,7% (19855,2 млн. грн.), в той же час власний капітал збільшився на 32,8% (4982,7 млн. грн.).

Обсяги фінансових послуг зросли на 26,1% (14127,5 млн. грн.) порівняно з аналогічним періодом 2014 року.

Найбільше збільшення обсягів надання фінансових послуг відбулося по таких видах:

- операції з переказу грошових коштів в 1,5 рази (18890,9 млн. грн.);
- залучення фінансових активів юридичних осіб із зобов'язанням щодо наступного їх повернення в 1,5 рази (1004,4 млн. грн.);
- надання порук (поручительств) на 69,8% (36,3 млн. грн.).

Найбільше скорочення обсягів фінансових послуг продемонстрували фінансовий лізинг – на 92,1% (237,2 млн. грн.) та надання гарантій – на 66,2% (271,2 млн. грн.).

Станом на 31 грудня 2015 року 57 фінансових компаній мали діючі ліцензії на здійснення діяльності по залученню коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю і від свого імені діяти в їхніх інтересах, здійснюючи управління майном.

Загальна кількість довіритель, які уклали договори з фінансовими компаніями-управителями щодо участі у фонді фінансування будівництва (ФФБ), станом на 31 грудня 2015 року становить 19502 осіб, з яких 19371 – фізичних та 131 – юридичних.

Динаміка зміни кількості довіритель ФФБ та залучених від них коштів наведена на рис. 2.

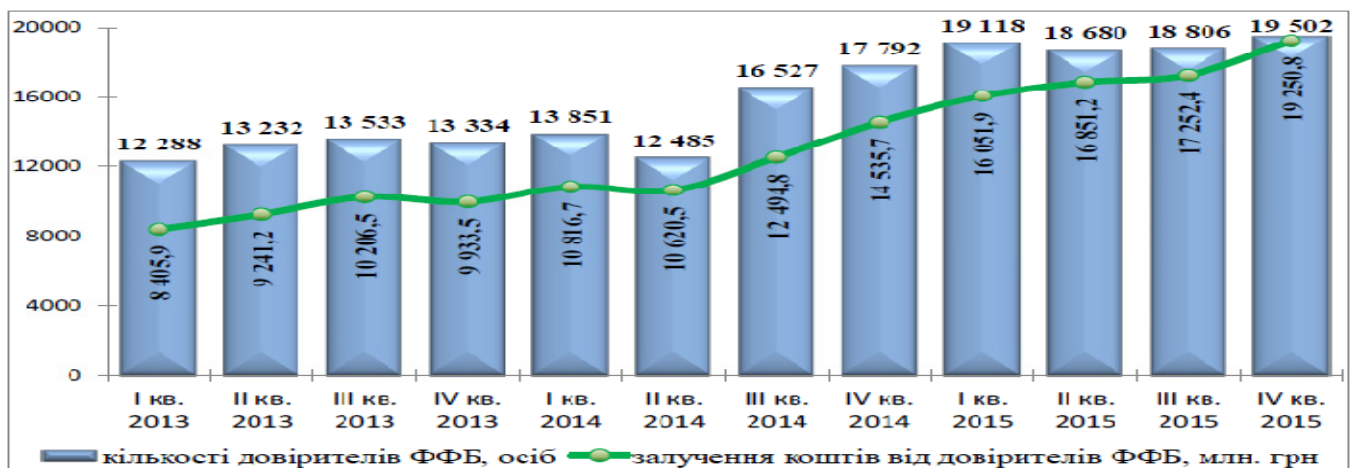

Рисунок 2. Динаміка зміни кількості довіритель ФФБ та залучення коштів від довіритель ФФБ
За даними Нацфінпослуг [5].

Протягом останніх років спостерігається поступове збільшення кількості довіритель ФФБ та надходжень коштів до ФФБ. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року кількість довіритель ФФБ збільшилась на 9,6% (1710 осіб). Обсяг залучених коштів від довіритель ФФБ становить 19250,8 млн. грн., що на 32,4% (4715,1 млн. грн.) більше порівняно з аналогічною датою минулого року.

Станом на 31 грудня 2015 року дозвіл, який надає право здійснювати емісію сертифікатів фондів операцій з нерухомістю (далі – сертифікати ФОН), мають 15 фінансових компаній, із яких 4 створили 4 ФОНів (табл. 3).

Таблиця 3. Кількість створених ФОН і виданих дозволів

Показники	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість виданих дозволів	14	15	16	15
Кількість компаній, які створили ФОН	4	4	5	4
Кількість створених ФОН	6	6	7	4

За даними Нацфінпослуг [5].

Кількість власників сертифікатів ФОН станом на кінець 2015 року становить 15 фізичних осіб. Залучення коштів за допомогою сертифікатів ФОН не набуло масового характеру. З кінця 2012 року юридичні особи припинили свою участь у здійсненні операцій з нерухомістю. Залучення коштів від фізичних осіб, які є власниками сертифікатів ФОН, станом на 31 грудня 2015 року становить 43,1 млн. грн. та не змінюється протягом останніх трьох років.

Факторинг є симбіозом фінансових, страхових і інформаційних послуг, направлених на підтримку зростання об'ємів продажу клієнтами товарів, робіт, послуг. Застосування факторингу дуже актуально в наш час. Факторинг є операцією, орієнтованою на конкуруючий сегмент ринку: якщо на ринку є конкуренти, значить, підприємствам потрібна ця послуга. В першу чергу факторинг вигідний виробникові продукції, який шукає ринок збуту і поспішає отримати оплату за товар з тим, щоб пустити ці засоби в оборот. По-друге, факторинг вигідний оптовим торговим компаніям, які, реалізуючи свій товар, не можуть довго чекати оплати поставачань, оскільки їм необхідно щонайшвидше купити товар у виробника.

Станом на 31 грудня 2015 року в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 457 фінансові компанії, які мають право надавати послуги факторингу. Протягом 2015 року фінансові компанії уклали 14267 договорів факторингу на загальну суму 16555,9 млн. грн., виконали 12367 договорів на суму 16786,4 млн. грн. Діючими на кінець 2015 року залишалось 8685 договорів факторингу.

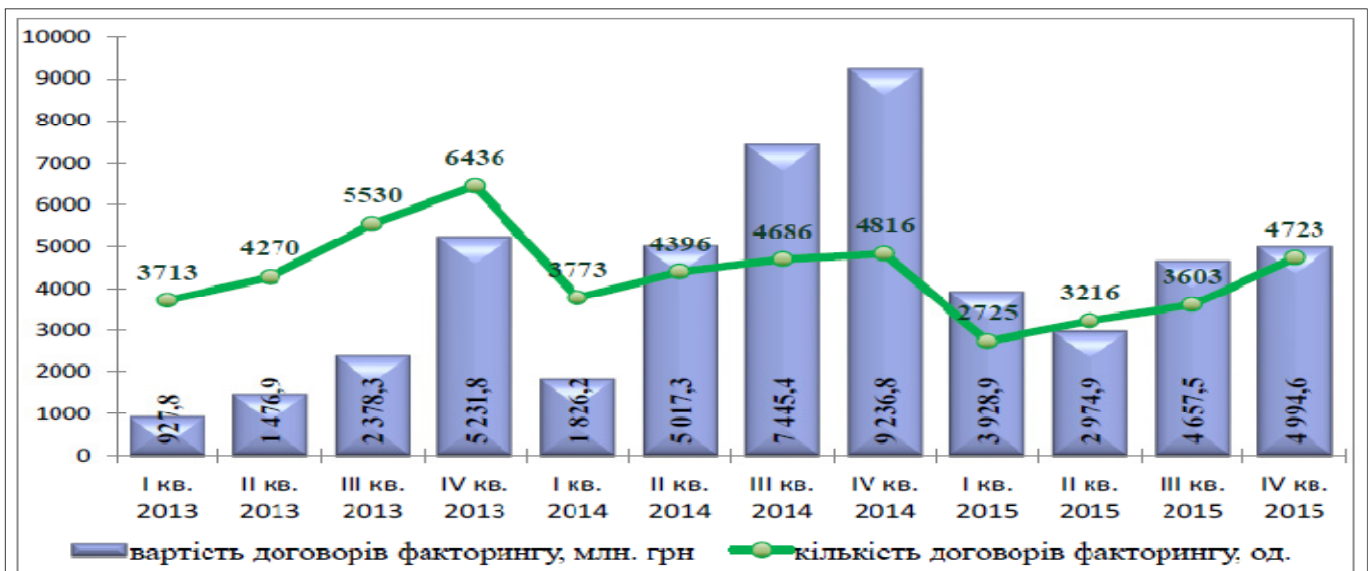

Рисунок 3. Динаміка надання фінансовими компаніями послуг факторингу

За даними Нацфінпослуг [5].

Динаміка кількості та вартості укладених фінансовими компаніями договорів факторингу наведена на рис. 3.

Кількість договорів факторингу, укладених протягом 2015 року, становила 14267 одиниць, що на 19,3% (3404 одиниць) менше порівняно з цим показником аналогічного періоду 2014 року. Вартість договорів факторингу становила 16555,9 млн. грн., що на 29,6% (6969,8 млн. грн.) менше порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерела їх фінансування (табл. 4).

Таблиця 4. Джерела фінансування укладених факторингових операцій, млн. грн.

Джерела фінансування	2012	2013	2014	2015	Темпи приросту (2015 / 2012)	
					+, -	%
Власні кошти	8179,0	6183,9	15168,8	13780,2	5601,20	68,5
Позичкові кошти юридичних осіб (крім банківських кредитів)	1584,5	367,7	1279,7	1251,9	-332,60	-21,0
Банківські кредити	1643,0	3338,9	4926,3	793,6	-849,40	-51,7
Залучені кошти фізичних осіб	-	-	-	1,5	-	-
Інші джерела	581,4	149	2146,1	728,7	147,30	25,3
Всього	11987,9	10039,5	23525,7	16555,9	4568,00	38,1

За даними Нацфінпослуг [5].

Розподіл за галузями обсягів наданих фінансових послуг за укладеними договорами факторингу наведено в табл. 5.

Таблиця 5. Розподіл договорів факторингу за галузями, млн.грн.

Назва галузі	2012	2013	2014	2015	Темпи приросту (2015 / 2012)	
					+, -	%
Будівництво	5,8	55,1	69,6	91,3	85,5	1474,1
Добувна промисловість	0,0	0,0	0,1	0,0	-	-
Легка промисловість	11,1	0,0	0	0,0	-11,1	-100,0
Машинобудування	253	0,3	0	0,0	-253	-100,0
Металургія	26,8	0,0	0	0,0	-26,8	-100,0
Сільське господарство	0,0	17,5	1,3	29,7	29,7	-
Сфера послуг	1479,3	152,6	1501,8	738,3	-741	-50,1
Транспорт	0,0	1,7	3	50,0	50	-
Харчова промисловість	295,8	115,1	133,2	105,0	-190,8	-64,5
Хімічна промисловість	0,0	2,1	0	0,0	-	-
Інші	9596,6	9695,1	21817	15541,5	5944,9	61,9
Всього	11702,8	10039,5	23525,7	16555,9	4853,1	41,5

За даними Нацфінпослуг [5].

Найбільше збільшення порівняно з попереднім роком продемонстрували укладені договори факторингу за такими галузями, як: транспорт – у 15,7 рази (на 47,0 млн. грн.), сільське господарство – 21,9 рази (на 28,4 млн. грн.).

Станом на 31 грудня 2015 року ліцензії на право здійснення переказу коштів небанківськими фінансовими установами мають 6 фінансових компаній.

Дані щодо обсягів операцій з обміну валют та переказу грошових коштів фінансовими компаніями за 2012 –2015 рр. наведено в табл. 6.

Таблиця 6. Обсяги операцій з проведення розрахунків фінансовими компаніями, млн. грн.

Вид фінансової послуги	2012	2013	2014	2015	Темпи приросту (2015 / 2012)	
					+, -	%
Операції з обміну валют	11053,5	7605,2	694,4	449,3	-10604	-95,9
Операції з переказу грошових коштів	10307,1	11127,0	12703,8	31594,7	21287,6	206,5
Всього	21360,0	18732,2	13398,2	32044,1	10684,1	50,0

За даними Нацфінпослуг [5].

За 2015 рік спостерігається збільшення загального обсягу операцій з проведення розрахунків в 1,4 рази (18645,9 млн. грн.) порівняно з аналогічним періодом 2014 року. Операції з обміну валют скоротилися на 35,3% (245,1 млн. грн.), але відбулось збільшення операцій з переказу грошових коштів в 1,5 рази (18890,9 млн. грн.).

Обсяги фінансових послуг, наданих юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами, але мають визначене законом право надавати фінансові послуги, наведені в табл. 7.

Таблиця 7. Обсяги фінансових послуг, наданих юридичними особами, які не є фінансовими установами

Вид фінансової послуги	Розмір фінансового активу, що є предметом договору, млн. грн.				Темпи приросту (2015 / 2012)	
	2012	2013	2014	2015	+, -	%
фінансовий лізинг	9349,9	24847,8	5881,4	4933,5	-4416,4	-47,2
поштовий переказ	8371,5	9182,0	7197,0	6529,5	-1842	-22,0
Всього	17721,4	34029,8	14378,1	11463,0	-6258,4	-35,3

За даними Нацфінпослуг [5].

Дані таблиці 7 свідчать про скорочення у 2015 році порівняно з попереднім:

- фінансових активів щодо такої фінансової послуги як переказ коштів, що здійснюються через Укрпошту на 9,3% (667,5 млн. грн.);
- фінансових активів, що є предметом договору фінансового лізингу на 16,1% (947,9 млн. грн.).

Станом на 31 грудня 2015 року до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 268 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 362 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу.

Протягом 2015 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 4119 договорів фінансового лізингу на суму 6261,6 млн. грн.

Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 4945,0 млн. грн.

Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на кінець 2015 року становить 26347,7 млн. грн.

Близько 99,6% усіх послуг фінансового лізингу надається юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами (табл. 9).

Таблиця 9. Вартість договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за період, (млн. грн.)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.), укладених за період	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
2012	14708,8	1,7	10826	6
2013	31536,6	16,5	11051	32
2014	7181,0	257,4	8940	26
2015	6241,4	20,2	4098	21

За даними Нацфінпослуг [5].

За підсумками 2015 року спостерігається зменшення кількості договорів фінансового лізингу на 54,1% (4847 одиниці) порівняно з відповідним періодом 2014 року. При цьому, вартість договорів фінансового лізингу зменшилась на 15,8% (на 1176,8 млн. грн.).

Вартість договорів фінансового лізингу за галузями представлена в табл. 10.

Таблиця 10. Вартість договорів фінансового лізингу за галузями, млн. грн.

Назва галузі	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Темпи приросту (2015 / 2012)	
					+, -	%
Будівництво	2077,9	1869,0	1975,6	1531,2	-546,7	-26,3
добувна промисловість	1051,8	1520,6	992,3	1746,9	695,1	66,1
легка промисловість	70,3	134,1	129,3	43,1	-27,2	-38,7
машинобудування	210,7	219,9	273,4	326,5	115,8	55,0
Металургія	132,4	43,6	220,0	121,5	-10,9	-8,2
сільське господарство	7905,5	9416,3	11233,1	6636,4	-1269,1	-16,1
сфера послуг	2000,9	1350,2	1194,6	984,6	-1016,3	-50,8
Транспорт	24128,4	48158,6	36642,1	8252,8	-15876	-65,8
харчова промисловість	430,0	517,3	906,6	534,1	104,1	24,2
хімічна промисловість	83,8	70,7	72,1	271,2	187,4	223,6
медичне обслуговування	-	-	-	30,5	-	-
комп'ютерна та телекомунікаційна сфера	-	-	-	9,1	-	-
Переробна промисловість	-	-	-	67,6	-	-
Інше	3453,2		4933,5	5792,2	2339	67,7
Всього	41544,9		58572,6	26347,7	-15197	-36,6

За даними Нацфінпослуг [5].

За підсумками 2015 року найбільшими споживачами лізингових послуг є:

- транспортна галузь, вартість договорів становить 8252,8 млн. грн. (за рік спад на 77,5%);
- сільське господарство, вартість договорів становить 6636,4 млн. грн. (за рік спад на 40,9%);
- добувна промисловість, вартість договорів становить 1746,9 млн. грн. (за рік ріст на 76,0%);
- будівництво, вартість договорів становить 1531,2 млн. грн. (за рік спад на 22,5%);
- сфера послуг, вартість договорів становить 984,6 млн. грн. (за рік спад на 17,6%).

Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії зображено на рис. 4.

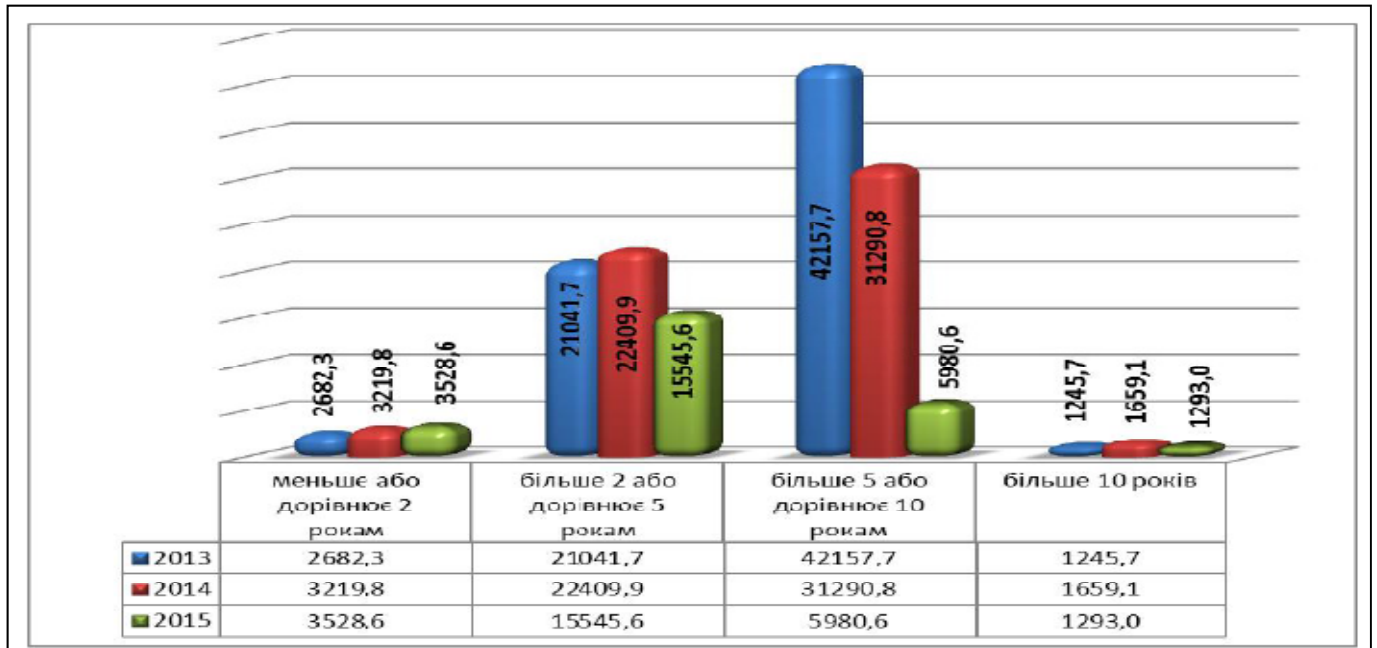

Рисунок 4. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії, млн. грн.
За даними Нацфінпослуг [5].

Станом на 31 грудня 2015 року спостерігається тенденція зменшення частки довгострокових договорів лізингу. Договори термін дії яких більше 5 або дорівнює 10 рокам порівняно з аналогічною датою минулого року зменшились на 80,9% (25310,2 млн. грн.), договори з терміном дії більше 10 років зменшились на 22,1% (366,1 млн. грн.).

Вартість договорів фінансового лізингу строком до 2 років показали незначний ріст на 9,6% (308,8 млн. грн.), строком від 2 до 5 років зменшилась на 30,6% (6864,3 млн. грн.).

Вартість договорів фінансового лізингу на кінець періоду за обладнанням представлена в табл. 11.

Основні об'єкти фінансового лізингу за чинними договорами станом на кінець 2015 року:

- транспортні засоби – 14713,6 млн. грн. або 55,8% від загальної суми договорів. Порівняно з аналогічним періодом 2014 року показник зменшився на 65,3% (27648,9 млн. грн.);
- техніка, машини та устаткування для сільського господарства – 5736,4 млн. грн. (21,8%). Вартість договорів зменшилась на 35,4% (3139,9 млн. грн.) порівняно з відповідним періодом минулого року;
- будівельне обладнання та техніка – 1553,8 млн. грн. або 5,9% від загальної суми договорів.

Таблиця 11. Вартість договорів фінансового лізингу на кінець періоду за обладнанням, млн. грн.

Обладнання	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
транспорт	24425,2	50469,4	42362,5	14713,6
комп'ютерна техніка та телекомунікаційне обладнання	1939,7	1043,5	482,6	25,4
друкарське та поліграфічне обладнання	133,9	84,8	61,2	46,2
торговельне обладнання	44,8	55,8	229,6	243,3
техніка, машини та устаткування для сільського господарства	6477,0	7674,7	8876,3	5736,4
будівельне обладнання та техніка	-	-	-	1553,8
обладнання для харчової переробки	-	-	-	66,7
медичне обладнання	-	-	-	14,2
банківське обладнання	-	-	-	5,2
промислове обладнання	-	-	-	166,0
будівлі та споруди	-	-	-	893,0
Інше	8514	7794,1	6560,4	2883,9
Всього	41534,6	67122,3	58572,6	26347,7

За даними Нацфінпослуг [5].

Джерела фінансування лізингових операцій за 2015 р., що здійснені юридичними особами – лізингодавцями та фінансовими компаніями, наведені в табл. 12.

Таблиця 12. Розподіл джерел фінансування лізингових операцій за 2015 р. млн. грн.

Джерела фінансування	Юридичні особи, млн.грн.	Частка, %	Фінансові компанії, млн. грн.	Частка, %
авансовий платіж	1215,4	24,6	0,1	1,3
власний капітал	2003,7	40,6	10,7	94,3
кредити банків	552,6	11,2	0,3	2,3
комерційні кредити постачальників	10,1	0,2	0,0	0,0
випуск цінних паперів	0,0	0,0	0,0	0,0
кошти міжнародних фінансових організацій	0,0	0,0	0,0	0,0
кошти державного та місцевих бюджетів	0,0	0,0	0,0	0,0
інші джерела	1149,9	23,3	0,2	2,1
Всього	4931,6	100,0	11,4	100,0

За даними Нацфінпослуг [5].

За 2015 рік загальний обсяг джерел фінансування юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній становить 4943,0 млн. грн., що на 934,4 млн. грн., або на 15,9%, менше порівняно з відповідним періодом 2014 року.

У структурі джерел фінансування лізингових операцій юридичних осіб – лізингодавців найбільшу частку займає власний капітал 40,6% (2003,7 млн. грн.).

За даними Асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців» [6] станом на 31 вересня 2013 р. відповідно до розміру лізингового портфеля вартості активів виділяють таких найбільших лізингодавців-членів Асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців»: ВТБ Лізинг Україна, Райффайзен Лізинг Аваль, ОТП Лізинг, Український Лізинговий Фонд, УніКредит Лізинг. Таким чином, криза виступила ніби перевіркою лізингових компаній на фінансову стійкість, якість сформованого лізингового портфеля, ефективність ризик-менеджменту та раціональність стратегічного управління.

В таблицях 13 та 14 наведено рейтинг лізингових компаній-членів Асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців», які побажали розкрити свої дані, відповідно до розміру лізингового портфелю станом на 31 вересня 2013 р. та вартості активів, переданих в лізинг протягом 9 місяців 2013 року.

Таблиця 13. Рейтинг лізингових компаній за розміром лізингового портфелю [6]

№	Назва лізингової компанії	Лізинговий портфель, млн. грн
1	ВТБ Лізинг Україна	2622,58
2	Райффайзен Лізинг Аваль	2243,09
3	ОТП Лізинг	2038,58
4	Український Лізинговий Фонд	1635,70
5	УніКредит Лізинг	1298,70
6	ІНГ Лізинг Україна	718,49
7	Порше Лізинг Україна	657,08
8	ALD Automotive/Перша лізингова компанія	563,84
9	Сканія Кредіт Україна	361,60
10	Ілта	266,10
	Разом	13160,71

Експерти впевнені [7]: активне зростання ринку в 2011 році свідчить про новий етап у розвитку лізингових послуг. Багато компаній розпочали роботу п'ять-шість років тому, в 2006-2007 рр. Зі слів Людмили Золотарьової генерального директора компанії «VAB Лізинг»: «Тоді лізингоодержувачі, як правило, укладали договори фінансування строком на п'ять років, зараз термін їх дії добігає кінця, і кредитні портфелі повністю оновлюються».

Таблиця 14. Рейтинг лізингових компаній за вартістю активів переданих в лізинг за 9 місяців 2013 року [6].

№ з/п	Назва лізингової компанії	Активи (новий бізнес) млн грн.
1	ОТП Лізинг	1614,60
2	Український Лізинговий Фонд	1195,97
3	Райффайзен Лізинг Аваль	868,87
4	УніКредит Лізинг	565,87
5	Порше Лізинг Україна	444,03
6	ALD Automotive/Перша лізингова компанія	252,96
7	VAB Лізинг	153,22
8	Сканія Кредіт Україна	101,30
9	AVIS Україна	75,60
10	Ленд-ліз	73,93
	Разом	5493,80*

*602,33 млн. грн - новий бізнес від купівлі портфелю.

Бурхливе зростання економіки, створення нової та розбудова існуючої інфраструктури, а також популяризація лізингу як зручного інструменту для фінансування техніки та обладнання потужними фінансовими структурами з іноземним капіталом й досвідом сприяли росту лізингового ринку у 2007-2013 роках [8].

Сьогодні вітчизняний ринок надання лізингових послуг переживає не найкращі часи, що виглядає логічним на фоні загального спаду української економіки в цілому та фінансового сектору зокрема.

2014 рік став для лізингових компаній провальним. Через девальвацію гривні та погіршення платіжної дисципліни бізнесу більшість компаній згорнули свої програми – обсяг нових контрактів скоротився вдвічі. До того ж незахищеність прав лізингових компаній спонукала їх більш обережно співпрацювати і з новими, і старими своїми клієнтами [9].

За 2014 рік найактивнішим учасником ринку стала компанія «ОТП Лізинг»: нових договорів укладено на 1,1 млрд грн – на компанію припала третина від обсягу нового бізнесу всього ринку. Договорів на 612,9 млн грн уклала компанія «Райффайзен Лізинг Аваль», на третьому місці – «Український лізинговий фонд» (509,4 млн грн).

Загальний портфель лізингових компаній виріс на 17,35% – до 15,2 млрд грн. Найбільший портфель – 3,27 млрд грн – також у «ОТП Лізинг» (+64,4%). В останні два роки компанія придбала портфелі двох своїх конкурентів – «ЄВРОЛІЗИНГ» в 2013 році і «ІНГ Лізинг» в 2014-му. На другому місці «Райффайзен Лізинг Аваль» – 3,18 млрд грн (+46%), на третьому – «ВТБ Лізинг Україна» – 2,46 млрд грн (+5,24%).

Скорочення портфеля спостерігалось тільки у двох компаній: «УніКредит Лізинг» (-11,56%, до 1 млрд грн) і «ВіЕйБі Лізинг» (-16,61%, до 239,5 млн грн). У «УніКредит Лізинг» кажуть, що не укладають нові договори з IV кварталу 2013 року. А «ВіЕйБі Лізинг» скорочує активи з 2011 року, але після появи проблем у ВіЕйБі Банку (в нього введена тимчасова адміністрація), цей процес прискорився. За інформацією джерела FinMaidan на лізинговому ринку, більше півтора року власники «ВіЕйБі Лізинг» намагаються продати актив або хоча б частину портфеля, однак безрезультатно [9].

На думку Голови Ради директорів Асоціації «Українське Об'єднання Лізингодавців» Михалю Спихальського, ринок надання лізингових послуг не згорнувся, а навпаки отримав новий шанс на відновлення втрачених позицій стабільного фінансового інструменту. На відміну від банківського кредиту, що став менш доступний як для юридичних, так і фізичних осіб, лізинг сьогодні виступає єдиним ресурсом довгострокового фінансування в країні. І якщо у 2007-2012 роках вважалося, що лізинговий продукт значно дорожчий від банківського, то з другої половини 2015 року відсоткові ставки лізингових компаній, які утрималися на ринку, вигідно відрізняються від багатьох пропозицій класичних фінансових інституцій. Звичайно, суттєво змінилися підходи, програми, продукти та умови для отримання позитивного рішення за лізинговою угодою, зокрема: збільшився відсоток власного внеску (авансового платежу), скоротився строк лізингової угоди (з 5 років до 2-3), зменшився ліміт на загальну суму фінансування, критерії оцінки ризиків стали ще більш жорсткими, що з одного боку призвело до суттєвого скорочення лізингового ринку, але з другого – підвищило якість портфелю та його обслуговування [8].

Основними тенденціями ринку лізингу в Україні у 2015-2016 роках можна виокремити:

- зниження кількості лізингових компаній, які активно фінансують угоди;
- зосередження на ефективному адмініструванні існуючого портфеля та максимізації повернення раніше інвестованих фінансових ресурсів;
- аграрний сектор як основний клієнт лізингових компаній;
- укладання угод на поодинокі та високоліквідні предмети (сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі);
- співпраця виключно зі стабільними компаніями, що не менше 3-х років успішно функціонують на ринку;
- активна реалізація вилучених предметів у повторний лізинг чи продаж.

Висновки. В даний час спостерігається відновлення розвитку національного ринку фінансових та лізингових компаній, однак такий розвиток не є динамічним, що пов'язано з низьким рівнем захисту прав споживачів фінансових послуг, тісною взаємопов'язаністю банківської та страхової галузей, недосконалим та неналежним державним регулюванням, низькою платоспроможністю населення.

Основний чинник, який стримує розвиток факторингу в Україні, – відсутність відповідного законодавства. Прийняття необхідних нормативних документів створило б умови для ефективного функціонування ринку факторингових послуг як одного з перспективних джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання.

Хоча українськими фінансовими установами факторинг використовується недостатньо, останнім часом, з розвитком банківської системи, такі послуги стають привабливішими для суб'єкта господарської діяльності України не лише як форма захисту від ризиків, а й засобом оптимізації фінансових потоків банку та клієнта, що є запорукою розвитку вітчизняного ринку факторингових послуг.

Україні необхідні інвестиції, але не спекулятивного, а довгострокового характеру, які формують стабільну економіку. А лізингові операції – це довгострокове інвестування. Лізинг – це шлях до оновлення матеріально-технічної бази виробництва, також і шлях модернізації діючих основних фондів. Найбільш привабливими галузями для українського лізингового бізнесу можуть стати будівництво, авіа- та судноперевезення, сільське господарство, мале підприємництво, а також інші сфери бізнесу.

Умови ринку лізингу в Україні вибудовано так, що ведення лізингової діяльності є можливим лише для великого та фінансово стійкого капіталу. Аналіз лізингового капіталу в Україні показує, що всі існуючі недоліки та перепони українських умов лізингу може долати лише великий іноземний капітал.

Не зважаючи на те, що економічна ситуація в країні залишається нестабільною, інвестиційна привабливість такого фінансового інструменту як лізинг повертає довіру як потенційних акціонерів так і клієнтів. Позитивні прогнози та поступове збільшення об'ємів фінансування ринку лізингових послуг вказує на те, що протягом наступних 2-5 років відбудеться так зване «відродження».

Лізингові компанії, які встояли та утрималися на плаву, будуть впевнено набирати обертів та нарощувати об'єми фінансування за умови більш вибагливих вимог до майбутніх лізингоотримувачів, поглиблення співпраці з дилерами та постачальниками (вендор бізнес) та орієнтація на зменшення ліміту фінансування для кожного окремого клієнта на ряду зі зниженням ризикованості операцій. Структура загальнонаціонального лізингового портфелю збережеться, найбільшим попитом будуть користуватися легкові та пасажирські автомобілі як для приватного так і комерційного призначення, агротехніка та інше спеціалізоване обладнання.

Враховуючи проведений аналіз та виявлені тенденції, за умови стабілізації економічної ситуації подальший розвиток ринку лізингових послуг в Україні цілком можливий.

Список використаних джерел

1. Ємець В.В. Інститути небанківського фінансового сектора у системі забезпечення економічної безпеки України /В.В. Ємець //Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 11.
2. Фінансові компанії як небанківські інститути кредитної системи [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/19981/>
3. Наталія Лісовська Розвиток ринку лізингових послуг в Україні./ Лісовська Наталія // Товари і ринки. - №1, 2010. С.29-36.
4. Проблеми розвитку ринку лізингу в Україні та його поточний стан / Зайцев О.В., Галахова О.В., Паращенко Х.Ю. //Вісник СумДУ. Серія «Економіка» - №3. – 2012. С.170-180.
5. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/730.html>.
6. Офіційний сайт Української асоціації лізингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uul.com.ua>
7. Виктория Руденко Большими шагами: рынок лизинга в Украине переживает ренессанс / Виктория Руденко // Контракты UA від 29 листопада 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kontrakty.ua/article/41093>
8. Михаль Спихальський Ринок лізингу України: основні тенденції та прогнози 2015. / Михаль Спихальський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uul.com.ua/experts/leasing_market/
9. Виктория Руденко Лизинг не вынес проблем / Виктория Руденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ru/news/-/343895/lizing-ne-vynes-problem>

References

1. Jemec' V.V. Instytuty nebankivs'kogo finansovogo sektora u systemi zabezpechennja ekonomichnoi' bezpeky Ukraïny //Aktual'ni problemy ekonomiky. – 2012. – № 11.
2. Finansovi kompanii' jak nebankivs'ki instytuty kredytnoi' systemy : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/19981/>
3. Natalija Lisov's'ka Rozvytok rynku lizyngovyh poslug v Ukraïni. // Tovary i rynky. - №1, 2010. S.29-36.
4. Zajcev O.V., Galahova O.V., Parashhenko H.Ju. Problemy rozvytku rynku lizyngu v Ukraïni ta jogo potochnyj stan. // Visnyk SumDU. Serija «Ekonomika» – №3. – 2012. S.170-180.
5. Oficijnyj sajť Derzhavnoi' komisii' z reguljuvannja rynkiv finansovyh poslug Ukraïny : <http://www.dfp.gov.ua/730.html>.
6. Oficijnyj sajť Ukraïns'koi' asociacii' lizyngu : <http://www.uul.com.ua>
7. Viktoriya Rudenko Bol'shimi shagami: rynek lizinga v Ukraine perezhivaet renessans // Kontrakty UA vid 29 listopada 2011 r. : <http://kontrakty.ua/article/41093>
8. Myhal' Spyhal's'kyj Rynok lizyngu Ukraïny: osnovni tendencii' ta prognozy 2015. : http://www.uul.com.ua/experts/leasing_market/
9. Viktoriya Rudenko Lizing ne vynes problem : <http://news.finance.ua/ru/news/-/343895/lizing-ne-vynes-problem>

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Леваєва Людмила Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства
Кучеренко Світлана Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри політичної економії,
Кучеренко Микола Анатолійович, викладач кафедри обліку, аудиту і контролінгу
 ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
 вул. Сухомлинського 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Леваева Людмила Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия
Кучеренко Светлана Юрьевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры политической экономики

Кучеренко Николай Анатольевич, преподаватель кафедры учета, аудита и контролинга
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08401, Украина

DATA ABOUT THE AUTHORS

Levaieva Ludmila Yuriivna, PhD, associate professor of business economics department
Kucherenko Svitlana Yuriivna, PhD, assistant professor of Political Economy
Kucherenko Mykola Anatoliiovych, teacher of chair of the account, audit and controlling
SHEE «Pereyaslav-Khmelnitskyi state pedagogical university named after Hryhoriy Skovoroda»
Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnitsky, 08401, Ukraine

УДК 336.02

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

**Макарчук І.М.,
Перчук О.В.,
Виноградня В.М.**

Предметом дослідження є процес вивчення та аналізу фінансової безпеки країни та напрямків її забезпечення в умовах кризових явищ в економіці.

Метою дослідження є визначення сутності та складових частин фінансової безпеки держави, оцінка її основних показників, а також визначення пріоритетних напрямків її зміцнення.

Методологія проведення роботи. Робота виконана за результатами дослідження сучасних наукових поглядів на визначення сутності фінансової безпеки держави, наведено динаміку та структуру фінансової безпеки України впродовж 2009 – 2014 рр. та обґрунтування основних напрямів зміцнення фінансової безпеки України, які дадуть змогу підвищити рівень фінансової безпеки держави.

Результати роботи. Розглянуто сутність та основні складові фінансової безпеки держави, проаналізовано показники та сучасний стан фінансової безпеки України. Визначено найбільші загрози фінансовій безпеці держави та запропоновані заходи з підвищення її рівня в умовах кризових явищ в економіці.

Галузь застосування результатів: організація та проведення наукових досліджень у сфері державних фінансів, формування ефективної системи управління державним боргом України та визначення найбільш небезпечних загроз фінансовій безпеці України на сучасному етапі її розвитку.

Висновки. Найбільші загрози фінансовій безпеці України є недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету; значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговуванням; зростання тіньового сектору, негативного сальдо платіжного балансу, невисокий рівень рентабельності банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів, нелегальний відплив валютних коштів за кордон, значний рівень доларизації економіки.

Створення повноцінного механізму забезпечення та оптимізації фінансової безпеки держави передбачає, перш за все, вирішення широкого кола проблем, стосовно формулювання критеріїв та принципів забезпечення фінансової безпеки, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які викликають загрозу фінансовій безпеці країни, а також вживання заходів щодо їх попередження та подолання.

Ключові слова. Фінансова безпека, бюджетна політика, валютна безпека, економічна безпека держави, державний борг, боргова безпека, грошово-кредитна безпека.

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНЫХ ЯВЛЕНИЙ В ЭКОНОМИКЕ

**Макарчук И.Н.,
Перчук О.В.,
Виноградня В.М.**

Предметом исследования является процесс изучения и анализа финансовой безопасности страны и направлений ее обеспечения в условиях кризисных явлений в экономике.

Целью исследования является определение сущности и составных частей финансовой безопасности государства, оценка ее основных показателей, а также определения приоритетных направлений ее укрепления.

Методология проведения работы. Работа выполнена по результатам исследования современных научных взглядов на определение сущности финансовой безопасности государства, приведены динамику и структуру финансовой безопасности Украины на протяжении 2009 – 2014 гг. и